ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

"Тарих" кафедраси

"ТАСДИҚЛАЙМАН"
Гул ДУ ўқув ишлар проректори
ф.ф.н Ф.Шарипов
____
«__»_______ 2018 й.

ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ

фанидан ишчи ўқув дастури

Таълим сохаси :	-110 000 - педагогика
Умумий ўқув соати	-78
Шу жумладан:	
Маъруза	- 26
Амалиёт машғулотлари	- 28
Мустақил таълим соати	- 24

ГУЛИСТОН - 2018 й

Фаннинг ишчи ўқув дастури Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2017 йил 24 августдаги фан дастури ва ўқув режасига мувофиқ ишлаб чиқилди.

Тузувчи: О. Аллаяров. Гул ДУ " Тарих" кафедраси

ўқитувчиси__________(имзо)

Тақризчи: Н.Темирова. - Гул ДУ " Тарих" кафедраси

доценти__________(имзо)

Фаннинг ишчи ўқув дастури 28.08.2018 йилдаги 1 - сонли мажлисида кўриб чиқилиб, факультет Илмий-услубий Кенгашида кўриб чиқиш учун тавсия қилинди.

Кафедра мудири: доц.С. Қудратов.

Фаннинг ишчи ўқув дастури "Ижтимоий-иқтисодий" факультети Илмий-услубий Кенгашининг "28" 08 2018 й 1 - сонли мажлисида тасдиқланди.

Факультет Илмий-услубий
Кенгаши раиси: доц.Б.Тўйчибоев

I.Кириш

Ўзбекистон давлат мустақиллигини қўлга киритгандан сўнг ўз олдига демократик ҳуқуқий давлат қуриш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришни асосий мақсад қилиб қўйди. "Кучли давлатдан – кучли жамият сари" тамойилининг амалиётга изчил татбиқ этилиши шу йўналишда жамиятнинг ва давлат бошқарувининг барча соҳаларида демократик талабларга мос кўплаб ислоҳотлар амалга оширилди ва оширилмоқда.

Мустақилликнинг илк давридаёқ Ўзбекистон биринчи Президенти И.А.Каримов томонидан мамлакатнинг тарихий ривожланиш анъаналари, демократик принциплар ва халқимиз дунёқараши, қолаверса мамлакат миллий манфаатларини ўзида ифода этган фуқаролик жамияти, ҳуқуқий давлат ва бозор муносабатларига ўтиш даврининг назарий асослари ишлаб чиқилди ва у «Ўзбек модели»да мужассамлашди. Ана шу асосда ривожланган мамлакатларда шаклланган демократик қадриятлар, фуқаролик жамиятига хос тамойиллар фақат халқаро тажрибаларда синовлардан ўтганлиги учунгина эмас, балки ўзбек халқининг миллий манфаатларига мос келганлиги учун ҳам мамлакатдаги ислоҳотлар жараёнларига босқичма-босқич тадбиқ этила бошланди.Ўзбекистонда янги жамиятни ривожлантириш ислоҳотлари жараёнида жаҳондаги турли мамлакатларда фуқаролик жамияти асосларининг яратилиши турли даражада ва даврларда амалга оширилганлигининг назарий ва амалий жиҳатларини, тажрибаларини ўрганиш муҳим аҳамиятга эгадир. Чунки, фуқаролик жамиятининг бу ижобий жиҳатлари (тамойиллари ва белгиларини) синалган тажриба сифатида ўтиш даврини ўз бошидан кечираётган мамлакатларда фуқаролик жамияти қуришда эътиборга олишга имкон беради. Шу нуқтаи назардан фуқаролик жамияти фанини олий таълим тизимида ўқитиш долзарб вазифалардан бири ҳисобланади.

Мустақил тараққиёт йўли давомида мамлакатимизда янги фанлар шаклланиши ва ривожланиши учун кенг имкониятлар яратилди. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2017 йил 24 августдаги буйруғига асосан барча таълим йўналишларининг 2 курсларида 78 соат ҳажмида ўқитиш белгиланган.

Ўзбекистон Республикасининг мустақил ривожланишини ушбу фан доирасида таҳлил қилиш, ўрганиш ва илмий-назарий хулосалардан амалиётда фойдаланиш муҳим масала ҳисобланади. Жамият хаётида содир бўлаётган жараёнларни билишда, мамлакатни бошқариш соҳаси бўйича мукаммал илмий назарияларни ишлаб чиқишда бошқа ижтимоий гуманитар фанлар қатори «Фуқаролик жамияти » фанининг ҳам аҳамияти беқиёсдир. Мазкур фан ижтимоий воқеликни ўзига хос қонунларни кашф этиш асосида жамиятдаги жараён ва ҳодисаларни таҳлил қилиш, тушунтириш ва илмий хулосалар чиқариш билан шуғулланади.Шу сабабли, ушбу фан ижтимоий эҳтиёж натижасида вужудга келди ва шаклланмоқда.

Олий таълим тизимида юксак малакали, ижодкорлик ва ташаббускорлик қобилиятига эга, келажакда касбий ва хаётий муаммоларни мустақил ҳал қила оладиган, янги техника ва технологияларга тез мосланишга лаёқатли кадрларни тайёрлашда таълим жараёнини замонавий ўқув-методик мажмуалар билан таъминлаш муҳим аҳамиятга эга.
Дастур фуқаролик жамиятининг шаклланиши ва ривожланишининг биринчи Президент И.Каримов томонидан назарий методологик асосларининг ишлаб чиқилганлиги ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг ―Ўзбекистон Республикасини

янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида□ги Фармонида (7 февраль 2017 йил) мамлакатимизда ижтимоий-сиёсий ҳаётни, давлат ва жамият қурилишининг барча соҳаларини демократлаштириш ва либераллаштириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, фуқаролик жамиятини шакллантиришда аҳоли иштирокини таъминлашнинг асосий йўналишлари асосида ишлаб чиқилган.

Фуқаролик жамияти фанидан ўқув-методик мажмуа (ЎУМ) - давлат таълим стандарти ва фан дастурида белгиланган талабалар томонидан эгалланиши лозим булган билим, кўникма, малака ва компетенцияларни шакллантиришни, ўқув жараёнини комплекс лойиҳалаш асосида кафолатланган натижаларни олишни, мустақил билим олиш ва ўрганишни хамда назоратни амалга оширишни таъминлайдиган, талабанинг ижодий кобилиятларини ривожлантиришга йуналтирилган ўқув -услубий манбалар, дидактик воситалар ва материаллар, электрон таълим ресурслари, ўқитиш технологияси, баҳолаш методлари ва мезонларини ўз ичига олади.

1.1. Фанни ўқитишдан мақсад ва вазифалар

Фанни ўқитишдан мақсад - талабаларга фуқаролик жамиятининг шаклланиш ва ривожланиш жараёнида олиб борилаётган ислоҳотлар, уларни амалга ошириш стратегиясининг мазмун-моҳияти, фуқаролик жамиятида инсон, давлат ва жамиятнинг ўзаро муносабати, мамлакатни демократлаштириш ва модернизациялашнинг асосий тамойиллари, фуқаролик жамиятини шакллантириш ва ривожлантиришда Ўзбекистоннинг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида чуқур билим бериш орқали уларда фаол фуқаролик позицияси ва масъулиятини шакллантиришдан иборат.

Фаннинг вазифалари:

Фаннинг вазифаси фуқаролик жамияти фанининг предмети, объекти, мақсад ва вазифаларини ўрганиш, фуқаролик жамияти ҳақидаги ғоя, йўналиш ва назарияларни таҳлил қилиш; ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятининг асосий белгилари ва ўзаро таъсир этиш механизмлари, фуқаролик жамиятини барпо этишнинг ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий ва маънавий асослари тўғрисида тушунчалар бериш; тараққиётнинг —ўзбек модели□ ва фуқаролик жамиятини барпо этишнинг илмий-методологик асослари ёритиш, Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича —Ҳаракатлар стратегияси□нинг мазмун-моҳиятини тушунтириш; талабаларнинг фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолияти, жамоатчилик назорати ва давлат органлари фаолиятининг очиқлигини таъминланиш тўғрисида тасаввурларини бойитиш.

1.2.Фанни ўзлаштирган талабанинг малакавий даражалари

“Фуқаролик жамияти” фанини ўзлаштириш жараёнида амалга ошириладиган масалалар доирасида талаблар қўйилади. ***Талаба:***

–Фуқаролик жамиятининг иктисодий, ижтимоий, маънавий ва ҳуқуқий асослари; фуқаровийлик, фуқаро фаоллиги, демократик институтларни ривожлантириш; қонун устуворлиги, сайлов ҳуқуқи эркинлиги; тараққиётнинг ўзбек модели ва фуқаролик жамиятини барпо этишнинг илмий-методологик асослари, мамлакатни янгилаш ва модернизация қилиш; сиёсий партияларнинг ўрни ва аҳамияти, фуқаролик жамияти институтларини шакллантириш ва ривожлантириш, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш

органлари, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик, жамоатчилик назорати ва давлат органлари фаолиятининг очиқлиги, ижтимоий шериклик, фаол фуқаролик позициясига эга бўлган ёш авлодни тарбиялашнинг асосий йўналишлари тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиш;***

–Ўзбекистондаги фуқаролик жамиятини ривожлантириш жараёнларини таҳлил қила олиш; тараққиётнинг ўзбек модели ва фуқаролик жамияти мазмун-моҳиятини чуқур англаган ҳолда, мамлакатимизда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишларида фаол иштирок этиш ва ижтимоий-сиёсий фаоллиги ва дахлдорлик туйғусини намоён этиш; Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича —Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган асосий йўналишлар ва вазифалар тўғрисида ***билиши ва улардан фойдалана олиши;***

-мамлакатни демократлаштириш ва фуқаролик жамиятини қуриш бўйича ўзининг эркин фикрини билдира олиш; мамлакатимизда эришилаётган ютуқлари ва уларнинг халқаро миқёсда эътироф этилишини таҳлил қилиш ***кўникмаларига эга бўлиши керак.***

-мамлакат амалга оширилаётган ислоҳотлар моҳиятини англаган ҳолда улардан ўз касбида фойдаланиш;“Ўзбек модели” эришаётган натижаларидан ўз ишларида фойдаланиш;мамлакатни демократлаштириш ва фуқаролик жамиятини қуриш бўйича ўз хулосаларини бера олиш;мамлакатимизнинг жаҳон бўйича эришаётган ютуқларини таҳлил қилиш *малакаларига эга бўлиши керак.*

1.2. Фаннинг ўқув режасидаги фанлар билан боғлиқлиги

Фуқаролик жамияти фани ўқув режадаги Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти, Ҳуқуқшунослик, Социология, Ўзбекистон тарихи, Фалсафа, Миллий ғоя: асосий тушунча ва тамойиллар, Иқтисодиёт назарияси, Маънавият асослари, Маданиятшунослик каби фанлар билан ўзаро боғлиқ. Мазкур фанлар шахснинг сиёсий-интеллектуал камолотида, ижтимоий муносабатларда демократик, умуминсоний қадриятларнинг шаклланишида муҳим аҳамият касб этади. Фуқаролик жамияти фани ижтимоий хаётдаги ўзгаришларни бир бутун тизим сифатида ўрганади.

1.4. Фанннинг ишлаб чиқаришдаги ўрни

Фуқаролик жамияти фани соҳасида эгалланган билимлар инсоннинг мақсадини аниқлашда, фуқаролик жамиятида яшаш кўникмасини шакллантиришда, ҳуқуқий тенгликка амал қилишга, ижодий фаолияти жараёнида бурч ва масъулиятни ҳис қилишга ижобий таъсир қилади. Инсоннинг дунёда ўз ўрнини англашда, мақсадли фаолият юритишда, фуқаролик жамияти тараққиётига муносиб ҳисса қўшишда намоён бўлади.

1.5.Фанни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиш

Фуқаролик жамияти фанини ўқитиш жараёнида илмийлик, тарихийлик, мантиқийлик, объективлик тамойилларига амал қилинган ҳолда анъанавий усуллар, давра суҳбати, кластер, баҳс-мунозара, ақлий хужум, матбуот конференцияси, тақдимот каби замонавий педагогик технология воситаларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ.

Фанни ўзлаштириш мобайнида интерфаол усулларнинг турли шаклларидан замонавий электрон техника воситаларидан, кўргазмали қуроллардан кенг фойдаланилади.

Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимоти

Т/р	Фаннинг булими ва мавзуси, маъруза мазмуни	Соатлар: Жами	Маъруза	Семинар	ТМИ
1.	Фуқаролик жамияти фанининг предмети, объекти, мақсад ва вазифалари	6	2	2	[illegible]
2	Фуқаролик жамияти: ғоя ва назариялар	6	2	2	2
3.	Фуқаролик жамиятининг ижтимоий тузилмаси	5	2	2	1
4.	Фуқаролик жамиятининг иқтисодий асослари	5	2	2	1
5.	Демократик институтларни ривожлантириш – фуқаролик жамияти талаби	6	2	2	2
6.	Қонун устворлиги фуқаролик жамиятининг асосий тамойили	6	2	2	2
7.	Сайлов ҳуқуқи эркинлиги – фуқаролик жамиятининг муҳим мезони.	6	2	2	2
	1- ОН				
8	Тараққиётнинг ўзбек модели ва фуқаролик жамиятини барпо этишнинг илмий-методологик асослари	6	2	2	2
9	Мамлакатни янгилаш ва модернизация қилиш – фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг устувор шарти	6	2	2	2
10	Жамоатчилик назорати	6	2	2	2
11	Ахборот соҳасини ислоҳ қилиш, ахборот ва сўз эркинлигини таъминлаш	6	2	2	2
12.	Миллатлар ва конфессияларaро тотувлик	6	2	2	2
13.	Фаол фуқаролик позициясига эга бўлган ёш авлодни тарбиялашнинг асосий йўналишлари	8	2	4	2
	2- ОН				
	ЯН				
	Жами:	**78**	**26**	**28**	**24**

2.Ўкув материаллари мазмуни.

2.1.Маъруза машғулотлари мазмуни.

2.1.1.Фуқаролик жамияти фанининг предмети, объекти, мақсад ва вазифалари. (2 соат)

Фуқаролик жамияти фанининг предмети ва объекти,Фуқаролик жамияти фанининг тушунчалари, қонуниятлари ва бошқа ижтимоий-гуманитар фанлар билан ўзаро боғлиқлиги,Фуқаролик жамияти - тараққиётнинг юқори босқичи.

А12 6-24; А13.6-10]. [А2.17-36; А3.13-38; А7.10-19; К4.17-30; А12 16-34; А13.10-18].

2.1.2. Фуқаролик жамияти: ғоя ва назариялар (2 соат)

Фуқаролик жамияти ҳақида ғоялар эволюцияси,Янги даврда фуқаролик жамияти назарияси ривожланишининг ўзига хос хусусиятлари,Фуқаролик жамияти ҳақидаги замонавий концепциялар. А2.16-45; К3. 16-48; А12 15-35; А13.13-25].

2.1.3. Фуқаролик жамиятининг ижтимоий тузилмаси. (2 соат)

Жамият социал структурасига доир дастлабки талқинлар.

Фуқаролик жамияти - инсоний тараққиёт учун зарурият сифатида,Фуқаролик жамиятининг социал структуралари ва уларнинг ўзигахос жиҳатлари,Ривожланган мамлакатларда жамият социал структураларининг ривожланишида янги тамойиллар. А3.83-133; К4.19-35; А12 20-42; А13.18-35].

2.1.4. Фуқаролик жамиятининг иқтисодий асослари. (2 соат)

1. Фуқаролик жамиятининг шаклланишида хусусий мулк, ўрта қатламнинг ўрни,Фуқаролик жамиятида хусусий мулкчилик ва ижтимоий муносабатлар,Ўрта қатлам мулкдорлар қатламининг шаклланиши ва давлат институти

А3.116-210; К3.110-148; А12 26-55; А13.24-58].

2.1.5. Демократик институтларни ривожлантириш – фуқаролик жамияти талаби (2 соат)

Демократик институтлар ривожи фуқаролик жамияти талаби.Фуқароларнинг давлат ва жамият бошқарувига иштироки, Жамоат бирлашмалари фуқаролик жамиятинингмуҳим шарти,Ўзбекистонда сиёсий партиялар тадрижий ривожи ва ҳуқуқий асослари,Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятининг конституциявий негизлари.А5.4-14; А7.7-11; Ц1.5-15; К3-150-157; А13.35-62].

2.1.6. Қонун устворлиги – фуқаролик жамиятининг асосий тамойили. (2 соат)

Қонун устворлиги тушунчаси ва унинг моҳияти, Қонун устворлигини таъминловчи асосий шартлар,Жиноий жазоларни либераллаштириш – қонун устворлигининг муҳим шарти,Қонун устворлиги тамойилининг Ўзбекистонда фуқаролик жамияти қурилишидаги аҳамияти,Қонун устворлиги инсон ҳуқуқ ва эркинликлари кафолати А7.12-19; КД. 16-20; К3.158-162; К4.49-55; А13.63-73].

2.1.7. Сайлов ҳуқуқи эркинлиги – фуқаролик жамиятининг муҳим мезони. (2 соат)

Эркин сайловлар фуқаролик жамиятининг асосий белгиси,Халқаро сайлов стандартлари ва Ўзбекистон қонунчилиги,Ўзбекистон сайлов қонунчилигининг ривожланиши,Эркин сайловларни ўтказишда оммавий ахборот воситаталарининг роли. А7.30-33; К3.182-186; К4.65-68; А13.84-88].

2.1.8. Тараққиётнинг "ўзбек модели" ва фуқаролик жамиятини барпо этишнинг илмий-методологик асослари. (2 соат)

Тараққиётнинг "ўзбек модели" яратилишининг сиёсий-ижтимоий асослари ва концептуал заминлари,Тараққиётнинг "ўзбек модели" ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини барпо этиш асоси,Тараққиётнинг "ўзбек модели"да фуқаролик жамиятини ривожлантириш масалалари. [А1.67-88; А5.189-202; К3.201-229; К4.69-72; А13.89-93].

2.1.9. Мамлакатни янгилаш ва модернизация қилиш – фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг устувор шарти. (2 соат)

Модернизация тушунчасининг моҳияти, назарий - умумметодологик асослари ва фуқаролик жамияти ривожидаги аҳамияти,Сиёсий модернизация мамлакатимизда фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг етакчи манбаи сифатида,Демократик

2.1.12. Миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик. (2 соат)

Миллат ва миллатлараро муносабатларга доир тушунчалар, Мустақиллик даврида миллатлараро тотувликнинг таъминланиши, Диний бағрикенглик, виждон эркинлиги ва диний қадриятларнинг фуқаролик жамиятини шакллантиришдаги ўрни. [А1.40-48; К3.180-181; К4.60-64; А13.79-83]

2.1.13. Фаол фуқаролик позициясига эга бўлган ёш авлодни тарбиялашнинг асосий йўналишлари (4 соат)

Ёшларда фуқаролик позициясини шакллантиришнинг ижтимоий-маънавий ва ахлоқий жиҳатлар,Фукаролик жамиятини ривожлантиришда фуқаролик маданияти ва масъулиятининг ўрни,Ўзбекистонда ёшларга оида давлат сиёсатининг стратегик йўналашилари,Баркамол авлодни тарбиялаш ғояси ва уни амалга ошириш К3. 16-48; А12 15-35; А13.13-25].

Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Назарий-методологик адабиётлар:

1. Каримов И.А. Асарлар тўплами, 1-23 жилдлар. – Т.: Ўзбекистон, 1996-2016.
2. Каримов И.А. Юксак маънавият - енгилмас куч. – Т.: Маънавият, 2008.
3. Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2010
4. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. – Т.: Ўзбекистон, 2011.
5. Каримов И.А. Инсон манфаати, ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, ҳаётимизнинг янада эркин ва обод бўлишига эришиш – бизнинг бош мақсадимиздир. Т.: Ўзбекистон. 2012.
6. Каримов И.А. ―Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш — энг олий саодатдир□. – Т.: Ўзбекистон, 2015.
7. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ /Ш.М. Мирзиёев. - Тошкент: ―Ўзбекистон□, 2016. -56 б.
8. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза, 2017 йил 14 январь. - Тошкент: ―Ўзбекистон□, 2017.-104 б.
9. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови // Ўзбекистон Республикасининг Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси 07-12-2016.– Тошкент: ―Ўзбекистон□, 2017. – 48 б.
10. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. - Тошкент: ―Ўзбекистон□, 2017.-491 б.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2017.

2. Ўзбекистон Республикасининг ―Ижтимоий шериклик тўғрисида□ги Қонуни, 2014 йил 28 декабрь.
3. Ўзбекистон Республикасининг ―Электрон ҳукумат тўғрисида□ги Қонуни, 2015 йил 9 декабрь.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ―Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида□ги Фармони //Халқ сўзи, 2017, 8 февраль.
5. Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 3 январдаги ―Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида□ги Қонуни. /Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, №1. 2017.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 3 февралдаги ―Маҳалла институтини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида□ги Фармони. /Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари тўплами, №6. 2017.

Асосий адабиётлар:

1. Шарифхўжаев М. Ўзбекистонда очиқ фуқаролик жамиятининг шаклланиши. –Т.: Шарқ, 2003.
2. Қирғизбоев М. Фуқаролик жамияти: генезиси, шаклланиши ва ривожланиши. – Т.: Ўзбекистон, 2010.
3. Жалилов А бошқалар. Фуқаролик жамияти асослари. – Т.: Baktria press, 2015.
4. Фуқаролик жамияти. Дарслик лойиҳаси– Т.: 2016. Ziyonet.uz. Муаллифлар жамоаси. Лотин ёзувида. Т.: Турон-замин-зиё. 2017. 23 б.т.
5. Ўтамуродов А. ва бошқалар. Фуқаролик жамияти фанидан тушунча ва атамалар луғати.

Қўшимча адабиётлар:

1. Авесто. Тарихий –адабий ёдгорлик. – Т.: Шарқ, 2001.
2. Аристотель. Политика. – М.: АСТ, 2006.
3. Афлотун. Қонунлар. Урфон Отажон таржимаси. – Т.: Янги аср авлоди, 2002. - 458 бет.
4. Абдуазимов О. Фуқаролик жамияти ва оммавий ахборот воситалари. –Т.: Академия, 2008.
5. Ғуломов М. Маҳалла – фуқаролик жамиятининг асоси. – Т.: Адолат, 2003.
6. Берк Э. Правление, политика и общество / пер. с англ. – Канон-Пресс-Центр, 2001.
7. Жалилов Ш. Фуқаролик жамиятининг пойдевори. – Т.: Ўзбекистон, 2003.
8. Қиргизбоев М. Фуқаролик жамияти: назария ва хорижий тажриба. – Т.: Янги аср авлоди, 2006.
9. Коэн Дж., Арато Э. Гражданское общество и политическая теория. Пер. с англ. – М.: 2003.
10. Нишанбаева Э.З. Фуқаролик жамияти ва ижтимоий шериклик тамойиллари. – Т.: Шарқ, 2015.
11. Мавлонов Ж.Ё. Гражданское общество: от концепта к концепциям и парадигмам (социально-философский анализ). Монография. – Т.: Истиқлол нури, 2014.
12. Маликова Г.Р. Фукаролар ўзини ўзи бошқариш органлари – миллий демократик институт / Масъул муҳаррир А.Х. Саидов. – Т.: ТДЮИ нашриёти, 2009.
13. Фуқаролик жамияти фанидан тушунча ва атамалар луғати. – Т.: Turon-Zamin, 2017.

14. Ўзбекистонда фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг долзарб муаммолари: Ўқув қўлланма / Т. Дўстжонов, М. Мирхамидов, С. Ҳасанов. – Т.: Iqtisod – Moliya, 2006.
15. Ўтамуродов А. ва бошқалар. Фуқаролик жамияти фанидан тушунча ва атамалар луғати. – Т.: Turon-Zamin, 2017. 19,5 б.т.
16. Хасанов Р., Ўтамуродов А. Фуқаролик жамияти: назария ва амалиёт. Услубий қўлланма. – Т.: 2016. 14 б.т.

Чет эл адабиётлари:

1. Arato A. 1981. Civil Society Against the State: Poland, 1980-81 – Telos,
2. B. Desker and M. N. M. Osman. S Rajaratnam on Singapore: from ideas to reality.— Singapore: World Scientific Publishing, 2006.
3. Baker G. 2002. Civil Society and Democratic Theory: Alternative Voices.
4. HabermasJ. Theorie des Kommunikative Handeln. Frankfurt/Main, 1981.
5. Helmut K. Anheier, Stefan Toepler, International Encyclopedia of Civil Society, Springer-Verlag New York Inc., New York 2010.

Электрон таълим ресурслари:

1. www.press-service.uz
2. www.ziyonet.uz
3. www.xs.uz
4. www.nimfogo.uz
5. www.ngo.uz
6. www.mahalla.uz

3. Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Талаба мустақил ишни тайёрлашда фаннинг хусусиятларини ҳисобга олган холда қуйидаги шакллардан фойдаланиш тавсия этилади:

- дарслик ва ўқув қўлланмалари бўйича фан боблари ва мавзуларни ўрганиш; тарқатма материаллари бўйича маърузалар қисмини ўзлаштириш;

махсус адабиётлар бўйича фанлар бўлимлари бўйича ёки мавзулари устида ишлаш;

- талабаларнинг ўқув-илмий-тадқиқот ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган фанлар бўлимлари ва мавзуларини чуқур ўрганиш;
- фаол ва муаммоли ўқитиш услубларидан фойдаланиладиган ўқув машғулотлари.

– мавзуларни норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

– мавзулар бўйича реферат тайёрлаш;
– семинар ва амалий машғулотларга тайёргарлик кўриш;
– илмий мақола ва тезисларни тайёрлаш;
– фаннинг долзарб муаммоларини қамраб олувчи лойиҳалар тайёрлаш;
– назарий билимларни амалиётда қўллаш;
– амалиётдаги мавжуд муаммоларнинг ечимини топиш;

– Ўрганилаётган мавзу бўйича асосий илмий адабиётларга аннотация ёзиш ва бошқалар.

Таълим жараёнида инновацион технологияларни, ўқитишнинг интерфаол усулларини қўллаш талаба томондан мустақил танланади. Талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этиш тизимли тарзда, яъни узлуксиз ва узвий равишда амалга оширилади. Талаба олган назарий билимини мустаҳкамлаш, шу билан бирга навбатдаги янги мавзуни пухта ўзлаштириши учун мустақил равишда тайёргарлик кўриши керак.

(Маъруза, амалий (семинар) машғулотлари)

Ишчи ўқув дастурининг мустақил таълимга оид бўлим ва мавзулари	Мустақил таълимга оид топшириқ ва тавсиялар	Бажарилиш муддатлари	Хажми (соатда)
Фуқаролик жамияти фанининг предмети, объекти, мақсад ва вазифалари.	Фуқаролик жамияти фанининг предмети ва объекти,Фуқаролик жамияти фанининг тушунчалари, қонуниятлари ва бошқа ижтимоий-гуманитар фанлар билан ўзаро боғлиқлиги,Фуқаролик жамияти - тараққиётнинг юқори босқичи.	1 хафта	2
Фуқаролик жамияти: ғоя ва назариялар	Фуқаролик жамияти ҳақида ғоялар эволюцияси,Янги даврда фуқаролик жамияти назарияси ривожланишининг ўзига хос хусусиятлари,Фуқаролик жамияти ҳақидаги замонавий концепциялар	1 хафта	2
Фуқаролик жамиятининг ижтимоий тузилмаси.	Жамият социал структурасига доир дастлабки талқинлар. Фуқаролик жамияти - инсоний тараққиёт учун зарурият сифатида,Фуқаролик жамиятининг социал структуралари ва уларнинг ўзигахос жиҳатлари,Ривожланган мамлакатларда жамият социал структураларининг ривожланишида янги тамойиллар	1 хафта	1
Фуқаролик жамиятининг иқтисодий асослари	Фуқаролик жамиятининг шаклланишида хусусий мулк, ўрта қатламнинг ўрни,Фуқаролик жамиятида хусусий мулкчилик ва ижтимоий муносабатлар,Ўрта қатлам мулкдорлар қатламининг шаклланиши ва давлат институти	1 хафта	1

Демократик институтларни ривожлантириш – фуқаролик жамияти талаби	Демократик институтлар ривожи фуқаролик жамияти талаби.Фуқароларнинг давлат ва жамият бошқарувига иштироки,Жамоат бирлашмалари фуқаролик жамиятинингмуҳим шарти,Ўзбекистонда сиёсий партиялар тадрижий ривожи ва ҳуқуқий асослари,Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятининг конституциявий негизлари	1 хафта	2
Қонун устуворлиги – фуқаролик жамиятининг асосий тамойили.	Қонун устуворлиги тушунчаси ва унинг моҳияти, Қонун устуворлигини таъминловчи асосий шартлар,Жиноий жазоларни либераллаштириш – қонун устуворлигининг муҳим шарти,Қонун устуворлиги тамойилининг Ўзбекистонда фуқаролик жамияти қурилишидаги аҳамияти,Қонун устуворлиги инсон ҳуқуқ ва эркинликлари кафолати	1 хафта	2
Сайлов ҳуқуқи эркинлиги – фуқаролик жамиятининг муҳим мезони	Эркин сайловлар фуқаролик жамиятининг асосий белгиси,Халқаро сайлов стандартлари ва Ўзбекистон қонунчилиги,Ўзбекистон сайлов қонунчилигининг ривожланиши,Эркин сайловларни ўтказишда оммавий ахборот воситаталарининг роли.	1 хафқта	2
Тараққиётнинг “ўзбек модели” ва фуқаролик жамиятини барпо этишнинг илмий-методологик асослари	Тараққиётнинг “ўзбек модели” яратилишининг сиёсий-ижтимоий асослари ва концептуал заминлари,Тараққиётнинг “ўзбек модели” ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини барпо этиш асоси,Тараққиётнинг “ўзбек модели”да фуқаролик жамиятини ривожлантириш масалалари.	1 хафта	2
Мамлакатни янгилаш ва модернизация қилиш – фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг устувор шарти	Модернизация тушунчасининг моҳияти, назарий - умумметодологик асослари ва фуқаролик жамияти ривожидаги аҳамияти,Сиёсий модернизация мамлакатимизда фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг етакчи манбаи сифатида,Демократик ислоҳотларни	1 хафта	2

	чуқурлаштириш - фуқаролик жамиятини ривожлантириш ва мамлакатни модернизация қилиш омили.		
Юрт тинчлиги, ватан равнақи ва халқ фаровонлиги– фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг асосий омили ва юксак маънавият фуқаролик жамияти аъзоларининг муҳим фазилати	Фуқаролик жамиятини барпо этишда миллий мафкуранинг ўрни,Фукаролик жамияти билан юрт тинчлиги, Ватан равнаки, халқ фаровонлиги тушунчаларининг ўзаро боғлиқлиги.,Юрт тинчлиги фуқаролик жамияти барпо этишнинг муҳим омили.,Юксак маънавият ва дахлдорлик ҳисси, фуқаролик жамияти қуришнинг ўзаро боғлиқлиги, тушунчаси, мазмун-моҳияти,Маънавият ва дахлдорлик ҳисси фуқаролик жамияти ривожининг муҳим омили,Маънавий таҳдидларнинг олдини олишда дахлдорлик ҳисси – фуқаролик жамияти аъзоларининг муҳим фазилати	1 хафта	2
Ахборот соҳасини ривожлантириш, ахборот ва сўз эркинлигини таъминлаш.	Инсоният тарихида ахборот эҳтиёжи, Фуқаролик жамиятини барпо этиш жараёнида ахборот соҳасини ислоҳ қилиш, сўз ва ахборот эркинлиги.,Фуқаролик жамияти бошқарув механизмлари такомиллашувида замонавий ахборот технологияларининг роли.	1хафта	2
Миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик	Миллат ва миллатлараро муносабатларга доир тушунчалар, Мустақиллик даврида миллатлараро тотувликнинг таъминланиши, Диний бағрикенглик, виждон эркинлиги ва диний қадриятларнинг фуқаролик жамиятини шакллантиришдаги ўрни.	1 хафта	2
Фаол фуқаролик позициясига эга бўлган ёш авлодни тарбиялашнинг асосий йўналишлари	Ёшларда фуқаролик позициясини шакллантиришнинг ижтимоий-маънавий ва ахлоқий жиҳатлар,Фуқаролик жамиятини ривожлантиришда фуқаролик маданияти ва масъулиятининг ўрни,Ўзбекистонда ёшларга оида давлат сиёсатининг стратегик йўналашилари,Баркамол авлодни тарбиялаш ғояси ва уни амалга ошириш	1 хафта	2
Жами:			24

4. Рейтинг баҳолаш тизими

4.1. Рейтинг назорати жадвали

Назорат тури	Рейтинг баҳолашлар			Жами	Саралаш бали
	1	2	3		
ЖН (40 %) шу жумладан					
ЖН (амалий машғулот ва ХЧИ	14	2	28	28	28
ОН (30 %)	15	15		30	17
ЯН (30 %)	30			30	17
Жами:	60	30	10	100	56

КУЗГИ СЕМЕСТР

№			сентябр				октябр					ноябр				декабр				январ	
			2-6	8-13	15-20	22-27	29-4	6-11	13-18	20-25	27-1	3-8	10-15	17-22	24-29	1-6	8-13	15-20	22-27	17-24	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	ЖН 40%	Семинар		4		4		4		4		4		4		4					28
		Мустақил таълим						4				4				4					12
2	ОН 30%	Маъруза							10							10					20
		Мустақил таълим						5							5						10
3	ЯН - 30%															30					
	Жами		21					26								53					100
	Жами ГП буйича		21					26								53					100

Баҳо	5	4	3	2
Рейтинг	86-100	71-85	55-70	< 55
Фанни ўзлаштириш кўрсатгичлари	48-56	40-47	31-39	30

Эслатма: 1-семестрда ўқитиладиган **"Фуқаролик жамияти"** фанининг ўқув хажми 78 соатни ташкил этганлиги сабабли фан коэффиценти 7.8 бўлади. Фан буйича

ўзлаштиришни аниқлашда талаба тўплаган бали 7.8 га кўпайтирилади ва бутунгача яхлитлаб олинади.

4.2. ЖНни баҳолаш мезонлари

"Фуқаролик жамияти" фани буйича жорий баҳолаш талабанинг семинар машғулотларидаги ўзлаштиришини аниклаш учун қўлланилади. ЖН хар бир семинар машғулотларида сўров ўтказиш, савол ва жавоб, тақдимот ишлари топшириқларини бажариш ва ҳимоя килиш каби шаклларда амалга оширилади. Талабага ЖН да бутун баллар қўйилади.

Талабанинг амалий машғулотларни ўзлаштириш даражаси қуйидаги мезон асосида аниқланади

Баҳолаш курсат-кичи	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил бажарган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Саволнинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	4
Яхши 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни бажарган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг мохиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	3
Қоникарли 55-70%	Топшириқларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Саволнинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	2
Қоникарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулот дарси мавзусига назарий тайёрланиб келмаса, мавзу бўйича масала, мисол ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга суст қатнашса билим даражаси қоникарсиз баҳоланади	1

4.3. ОНни баҳолаш

Оралик назорат " Фукаролик жамияти" фанининг бир неча мавзуларини қамраб олган бўлими бўйича, тегишли амалий машғулотлар ўтаб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг тегишли саволларни билиши ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. Ўқув йилининг 1-семестрида 2-та ОН ўтказиш режалаштирилган булиб 15 балдан иборат. ОН назорат ишлари ёзма иш ва тест усулида ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш ва тест саволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН га ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган

талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади. ОН ни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшири имконияти берилади. ОН бўйича олинадиган тестлар кафедра мудири раҳбарлиги ташкил этилади ва кафедрада ўқув йилининг охиригача сақланади.

4.4. ЯНни баҳолаш

Якуний назорат " Фуқаролик жамияти"фанининг барча мавзуларини қамраб олган амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма ра шда амалга оширилади. Бундан мақса талабаларнинг фан бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари, яъни билим даражаси ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ЯН назорат ишлари ёзма усулида ҳам ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш саволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН ва ЖНларга ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади ва ЯНга киритилмайди. ЯНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ЯН бўйича олинадиган ёзма иш вариантлари кафедра мудири раҳбарлигида тузилади ва деканатларга топширилади.

Тест усулида ЯН ни баҳолаш мезонлари:

ЯН баҳолаш тест синов ёки ёзма шаклларда ўтказилади. Бунда талабалар 30 та тест саволига жавоб берадилар (тест саволининг ҳар бири 1 баллик тизимида баҳоланади) ёки ёзма ишда белгиланган 6 та саволга жавоб ёзади. Агар талаба ЯН да 16,5 балл кам тўпласа, у ҳолда талаба қайта ЯНтопширади.

5.ИНФОРМАЦИОН-УСЛУБИЙ ТАЪМИНОТ

5.1. АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР.

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, хажми	Кутубхонада мавжуд нусхаси
1.	Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Т. Ўзбекистон. 2017.	30
2.	Каримов И.А. Юксак маънавият - енгилмас куч. Т.-Маънавият. 2008.	10
3.	Каримов И.А. Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси. Т. - Ўзбекистон. 2010	10
4.	Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т. - Ўзбекистон. 2011.	10
5.	Каримов И.А. "Юксак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш — мамлакатни барқарор тараққий эттириш ва модернизация қилишнинг энг муҳим шарти" мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқ. // Халқ сўзи, 2012 йил 18 февраль	10
6.	Каримов И.А. Инсон манфаати, ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, ҳаётимизнинг янада эркин ва обод бўлишига эришиш – бизнинг бош мақсадимиздир. Т.: Ўзбекистон. 2012.	10
7.	Каримов И.А. "Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожидаги роли ва аҳамияти" мавзусидаги халаро конференциясининг очилиш маросимидаги нутқи. Халқ сўзи. 2014 йил 16 май.	10
8.	Каримов И.А. 2015 йилда иқтисодиётимизда туб таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, модернизация ва диверсификация жараёнларини изчил давом эттириш ҳисобидан хусусий мулк ва хусусий тадбиркорликка кенг йўл очиб бериш – устивор вазифамиздир. // Халқ сўзи, 2015 йил 21 январь.	10
9.	Каримов И.А. "Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш — энг олий саодатдир". Т.: Ўзбекистон. 2015.	10
10.	Каримов И.А. Асосий вазифамиз – жамиятимизни ислоҳ этиш ва демократлаштириш, мамлакатимизни модернизация қилиш жараёнларини янги босқичга кўтаришдан иборат. Халқ сўзи, 2015 йил 7 декабрь.	10
11.	Каримов И.А. Озодлик ҳавосидан тўйиб нафас олган халқ ўз йўлидан ҳеч қачон қайтмайди. Т.: Ўзбекистон. 2016	10
12.	Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ /Ш.М. Мирзиёев. - Тошкент: —Ўзбекистон□, 2016. -	10
13.	Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза, 2017 йил 14 январь. - Тошкент: —Ўзбекистон□, 2017.-104	10
14.	Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз.Т.: Ўзбекистон. 2017	10
15.	Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови Т.: Ўзбекистон. 2017	10

5.2. ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, хажми	Кутуб-хонада мавжуд нусхаси
1.	Исломов З.М. Ўзбекистон модернизациялаш ва демократик тараққиёт сари. – Т.: Ўзбекистон, 2005.	5
2.	М. Фуқаролик жамияти: генезиси, шаклланиши ва ривожланиши.- Т.: Ўзбекистон, 2010.	5
4.	Одилқориев Х. Конституция ва фуқаролик жамияти. – Т. Шарқ, 2002.	5
5.	Фуқаролик жамияти. Дарслик лойиҳаси. Муаллифлар жамоаси. Т.: 2016. Электрон вариант.	1
6.	О.Аллаяров. "" Бакалаврлар учун маъруза матилари тўплами. ГулДУ. 2018 й.	10

Ишчи ўкув дастурга ўзгартириш ва кўшимчалар киритиш тўғрисида

____________________ Ўкув йили учун ишчи ўкув дастурига куйидаги ўзгартириш ва кўшимчалар киритилмокда:

____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____
____

________(профессор-ўкитувчининг Ф.И.О.) (имзоси)

Ишчи Ўкув дастурга киритилган ўзгартириш ва кўшимчалар Ижтимоий-иктисодий факультети Илмий-услубий Кенгашида мухокама этилди ва маъкулланди (_____йил "___"

________даги "____" - сонли баённома).

Факультет Илмий-услубий
Кенгаши раиси: **Б.Тўйчибоев**